

[Timing: 3 Hours]

Marks: 100

ہدایات:

۱۔ ہر جواب کے اوپر متعلقہ سوال ضرور نقل کریں۔

سوال نمبر ۱: اردو نظم کی جملہ اقسام کا احاطہ کیجیے۔

20

یا
اردو نظم کے ارتقائی سفر کی روداد قلم بند کیجیے۔

سوال نمبر ۲: علامہ اقبال کی سوانح حیات پر روشنی ڈالیے

20

یا
علامہ اقبال کی نظم نگاری کا محاکمہ کیجیے۔

سوال نمبر ۳: اختر شیرانی کی حیات کے نشیب و فراز کو اجاگر کیجیے۔

20

یا
اختر شیرانی کی نظم نگاری کا جائزہ لیجیے۔

سوال نمبر ۴: (الف) ذیل سے کسی ایک نظم کا تجزیہ کیجیے۔

10

۲۔ دعا

۱۔ آفتاب صبح

10

(ب) :- مندرجہ ذیل سے کسی دو کی تشریح کیجیے

- ۱- سحر نے تارے سے سن کر سنائی شبنم کو
فلک کی بات بتادی زمیں کے محرم کو
- بھر آئے پھول کے آنسو پیام شبنم سے
کلی کا ننھا سادل خون ہو گیا غم سے

چمن سے روتا ہوا موسم بہار گیا

شباب سیر کو آیا تھا، سو گوار گیا

- ۲- اے ارض پاک! تیری حرمت پہ کٹ مرے ہم ہے خون تری رگوں میں اب تک رواں ہمارا

سالار کارواں ہے میر حجاز اپنا اُس نام سے ہے باقی آرام جام ہمارا

اقبال کا ترانہ بانگِ درا ہے گویا

ہوتا ہے جاہدہ پیما پھر کارواں ہمارا

- ۳- اپنوں سے بیر رکھنا تو نے بتوں سے سیکھا جنگ وجدل سکھایا واعظ کو بھی خدا نے

تنگ آکے میں نے آخر دیر و حرم کو چھوڑا واعظ کا واعظ چھوڑا، چھوڑے ترے فسانے

پتھر کی صورتوں میں سمجھا ہے تو خدا ہے

خاکِ وطن کا مجھ کو ہر ذرہ دیتا ہے

10

سوال نمبر ۵: (الف) ذیل میں سے کسی ایک نظم کا تجزیہ کیجیے۔

- ۱- دنیا کی بہاریں
۲- اے عشق کہیں لے چل

10

(ب) مندرجہ ذیل سے کسی دو بند کی تشریح کیجیے

- ۱- چمن رہا ہے قطرے بن بن کر ستاروں کا ہجوم! نور پاروں کا ہجوم!
- یہ گھٹائیں ہیں کہ خوابوں کے سفینے ہیں رواں! بے قرینے ہیں رواں!
- باد بانوں میں چھپائے چشمہ ساروں کا ہجوم! جو سباروں کا ہجوم!

- ۲۔ محبت، جب کسی کے جذبِ دل کو گدگداتی ہے
 نہیں کرتی ہے فرقِ شہر و صحرا ماہتاب آسا
 چلتی آتی ہے ہر دوشیزہ کے دل میں حجاب آسا
 اور آکر ساز کے تاروں کی تہہ میں مسکراتی ہے
 فضا میں، موجزن، نعمات کا نظارہ ہوتا ہے
 اور ایک اک نغمہ، سوز و عشق کا گہوارہ ہوتا ہے
- ۳۔ برسوں کے بعد آئے ہیں وطن میں ہم پھر ہر کلی کو سجدہ مستانہ چاہیے
 کہسار سبز پوش نظر آئے دور سے پھر لب پہ چار بیت کا افسانہ چاہیے
 جس کو چے میں ہوئیں کبھی رسوائیاں نصیب اُس کا طواف، بادل دیوانہ چاہیے
 بخشا تھا جس نے پہلے پہل، دل کو درِ عشق پھر اس کے در پہ سجدہ شکرانہ چاہیے

☆☆☆

FYBA - Sem I Urdu (Comp)

22/11/2014

Q.P Code : 24951

[Timing: 3 Hours]

Marks: 100

ہدایات:

۱۔ ہر جواب کے اوپر متعلقہ سوال ضرور نقل کریں۔

سوال نمبر: 10
الف
درج ذیل سے کسی ایک موضوع پر مضمون لکھیے۔
۱۔ میرا پسندیدہ شاعر ۲۔ تحفظ ماحولیات اور ہماری ذمہ داریاں
۳۔ ادب زندگی ۴۔ نوکری پیشہ خواتین کے مسائل
۵۔ نوٹ بندی کے اثرات۔

سوال نمبر: 10
ب
کسی پانچ محاوروں کے معنی لکھ کر جملوں میں ماستعمال کیجئے۔
۱۔ منہ میں خاک ڈالنا ۲۔ سائیں سائیں کرنا ۳۔ فاقہ کشینچنا ۴۔ ایک آنکھ نہ بھانا ۵۔ زمین میں گڑ جانا
۶۔ ہاتھ پاؤں نکالنا ۷۔ تلوے چائنا ۸۔ آوارہ گردی کرنا۔

سوال نمبر: 10
الف
درج ذیل سے کسی ایک مصنف کے فن کا جائزہ لیجئے۔
۱۔ مولوی عبدالحق ۲۔ کرشن چندر

10
ب
کسی ایک غزل گو شاعر کی شخصیت پر روشنی ڈالئے۔
۱۔ داغ دہلوی ۲۔ میر درد

سوال نمبر: 10
الف
کسی ایک کا تفصیلی جواب لکھیے۔
۱۔ نصوص نے بیماری سے بچنے کے لیے کون سے اقدامات کیے۔
۲۔ سرسید احمد خان نے اخلاقیات کے کن پہلوؤں پر روشنی ڈالی ہے؟

10
ب
سیاق و سباق کے حوالے سے کسی دو عبارت کی وضاحت کیجئے۔
۱۔ بانگوں میں رہتے رہتے اسے جزی بوٹیوں کی بہت شناخت ہوگئی تھی۔ خاص کر بچوں کے علاج میں اسے خاصی مہارت تھی۔
دور دور سے لوگ اس کے پاس بچوں کے علاج کے لیے آتے تھے۔

- ۲۔ جس بادشاہ علی الاطلاق نے آپ کو بادشاہ بنایا۔ انھیں نے مجھے بھی بادشاہ زادی کہلویا۔ اس کی قدرت کے کارخانے میں کس کا اختیار نہیں چلتا۔ آپ کی ذات ہماری ولی نعمت اور قبلہ و کعبہ ہے۔ حضرت کے قدم مبارک کو اگر سرمہ کہوں تو بجا ہے۔ مگر نصیب ہر ایک کے ساتھ ہیں۔
- ۳۔ بیسوں گدا اگر اس سڑک کے کنارے بیٹھے رہتے ہیں۔ کوئی اندھا ہے تو کوئی گنجا۔ کسی کی ٹانگ پر ایک خطرناک زخم ہے تو کوئی غریب عورت دو تین چھوٹے چھوٹے بچے گود میں لیے حسرت بھری نگاہوں سے راہ گیروں کی طرف دیکھتی جاتی ہے۔

10

سوال نمبر ۴ (الف)۔ مندرجہ ذیل سے کسی ایک نظم کا تجزیہ کیجیے۔
۱۔ کوہستان دکن کی عورت ۲۔ صبح شہادت

10

(ب) مندرجہ ذیل سے کسی دو بند کی تشریح کیجیے۔

۱۔ بچے کو لوگ کہتے ہیں، آنکھوں کا نور ہے
ہے زندگی کا لطف تو دل کا سرور ہے

گھر میں اسی کے دم سے ہے ہر سمت روشنی
نازاں ہے اس پہ باپ تو ماں کو فرور ہے

۲۔ تجھ سے ہے محتاج کا دل بے ہراس
تجھ سے ہے بیمار کو جینے کی آس

خاطر رنجور کا درماں ہے تو
عاشق مہجور کا ایماں ہے تو

۳۔ کیسا ہی آدمی ہو، پر افلاس کے طفیل
کوئی گدھا کہے اسے شہر ادے کوئی تیل

کپڑے پھٹے تمام، بڑھے بال پھیل پھیل
مند خشک، دانت زرو، بدن پر جما ہے میل

سب شکل قیدیوں کی بناتی ہے مفلسی

15

سوال نمبر ۵ (الف) کوئی پانچ اشعار کی تشریح کیجیے۔

- ۱۔ میں وہ رونے والا چلا ہوں جہاں سے
جسے امیر ہر سال روٹا رہے گا
- ۲۔ اس گلشنِ بستی میں مجھ دید ہے لیکن
جب چشم کھلے گل کی تو موسم ہے خزاں کا
- ۳۔ میں جاتا ہوں دل کو ترے پاس چھوڑے
مری یاد تجھ کو طلاتا رہے گا

بیٹھے ہیں رہ گذر پہ ہم، غیر ہمیں اٹھائے کیوں
پر اسے دیر آشنا کہیے
کھلونے دے کے بہلایا گیا ہوں
جس کا بھی جو ہوش کھوتا رہے گا

۴۔ دیر نہیں ہر دم نہیں، در نہیں، آستان نہیں
۵۔ صبر فرقت میں آہی جاتا ہے
۶۔ تمناؤں میں الجھایا گیا ہوں
۷۔ مرے دل نے وہ تالہ پیدا کیا ہے

05

دل کی کیا آرزو ہے معلوم نہیں
کس چیز کی جستجو ہے معلوم نہیں
سارے نچے میں فنا کے ڈھلتے رہنے کے سوا
جھونکا کمانے اور سنبھلتے رہنے کے سوا

(ب) کسی ایک در باہمی کی تشریح کیجیے۔
۱۔ گردش کیوں کو جو ہے معلوم نہیں
جب دیکھیے جستجو میں سرگرداں ہوں
۲۔ چارہ نہیں کوئی چلتے رہنے کے سوا
اے شمع تیری حیات فانی کیا ہے

fyBA - Sem I Hindi (comp)
22/11/17

Q.P. Code : 25306

(समय: ३ घंटे)

(अंक : १००)

- सूचना: १) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
२) उत्तर पुस्तिका पर प्रश्न क्रमांक, उप-प्रश्न क्रमांक अवश्य लिखिए।

१. निम्नलिखित अवतरणों का संदर्भ सहित स्पष्टीकरण कीजिए।

२०

- क) "निज गौरव का नित ज्ञान रहे
हम भी कुछ हैं यह ध्यान रहे
मरणोत्तर गुंजित गान रहे
कुछ हो न तजो निज साधन को नर हो,
न निराश करो मन को।"

अथवा

"मुझे तोड़ लेना बनमाली,
उस पथ में देना तुम फेंक।
मातृ-भूमि पर शीश चढ़ाने,
जिस पथ जावें वीर अनेक।"

- ख) "यह घोड़ा तुम्हारा हो चुका है। मैं तुमसे इसे वापस करने के लिए न कहूँगा। परन्तु खड़गासिंह, केवल एक प्रार्थना करता हूँ। इसे अस्वीकार न करना, नहीं तो मेरा दिल टूट जायेगा।"

अथवा

"महाराज, वह योजना क्या है, एक मुसीबत है। उसके अनुसार कितने उलट-फेर करने पड़ेंगे। कितनी परेशानी होगी। सारी व्यवस्था उलट-पलट हो जायेगी। जो चला आ रहा है, उसे बदलने से नयी-नयी कहानियाँ पैदा हो सकती हैं। हमें तो कोई ऐसी तरकीब चाहिए जिससे बिना कुछ उलट-फेर किये भ्रष्टाचार मिट जाये।"

२. निम्नलिखित दीर्घोत्तरी प्रश्नों के उत्तर लिखिए:-

३०

- ग) 'जलाओं दिये पर ध्यान रहे इतना' कविता का केन्द्रीय भाव स्पष्ट कीजिए।

अथवा

'दीया जलाना कब मना है' कविता में कवि का आशावादी दृष्टिकोण दिखाई देता है।' पठित कविता के आधार पर अपने विचार व्यक्त कीजिए।

- घ) 'डिप्टी-कलेक्टर' कहानी में शकलदीप बाबू के संघर्ष को स्पष्ट कीजिए।

अथवा

'अपना गाँव' कहानी मानवीय पीड़ा को दर्शाती है।' इस कथन की पुष्टि कीजिए।

Turn Over

३. निम्नलिखित विषयों पर टिप्पणियाँ लिखिए। १०
- च) 'बीती विभावरी जाग री' कविता का मूल स्वर।
अथवा
'भिक्षुक' कविता में भिखारी की दीनता।
- छ) 'मधूलिका' का चरित्र-चित्रण।
अथवा
'कबूतरी' का चरित्र-चित्रण
४. निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर एक-एक वाक्य में लिखिए। १०
- 'भिक्षुक' क्या टेक कर चल रहा है ?
 - 'पुष्प' की क्या अभिलाषा है ?
 - मरने के बाद चिता पर लोग क्या डाल देंगे ?
 - 'दीया जलाना कब मना है' किसकी कविता है ?
 - मनुज को किसका रूप लेना होगा ?
 - अपाहिज का वेश कौन धरकर बैठा था ?
 - शामनाथ किस कहानी का पात्र है ?
 - मुन्नी ने बाबूजी से क्या माँगा ?
 - साधु ने अपने झोले से क्या निकालकर दिया ?
 - 'अपना गाँव' कहानी के लेखक कौन है ?
५. अपने भाई की शादी में दोस्तों को बुलाने के लिए निमंत्रण पत्र का प्रारूप तैयार कीजिए। १०
- अथवा
अशुद्ध जल की पूर्ति होने के बारों में महानगर पालिका, जल निगम अधिकारी को शिकायती पत्र का नमूना तैयार कीजिए।
६. ज) सूचना निम्नलिखित सभी प्रश्नों के उत्तर लिखिए:- १
- अ) निम्नलिखित वाक्यों को शुद्ध करके लिखिए। (०२)
- कल मेरे पिता जी ने आना है।
 - मेरे परीक्षा समाप्त हो गए हैं।
- आ) निम्नलिखित वाक्यों में से संज्ञा शब्द पहचानकर लिखिए। (०२)
- अशोक के पास एक पुस्तक थी।
 - सौदागर सिंह की वीरता देखकर सब चकित रह गए।

- इ) निम्नलिखित वाक्यों में से सर्वनाम शब्द पहचानकर लिखिए। (०२)
- वह बहुत तेज दौड़ता है।
 - वहाँ कौन खड़ा है ?
- ई) निम्नलिखित वाक्यों में से विशेषण शब्द पहचानकर लिखिए। (०२)
- वह सफेद कपड़ा पहनती है।
 - वह मेरा बड़ा भाई है।
- उ) निम्नलिखित वाक्यों में से क्रिया शब्द पहचान कर लिखिए। (०२)
- वह फल खा रहा है।
 - सीता गाना गा रही है।

- झ) निम्नलिखित गद्यांश को पढ़कर पूछे गए प्रश्नों के उत्तर लिखिए।

१०

हमारे जीवन में कई जाने-अनजाने गुरु होते हैं जिनमें हमारे माता-पिता का स्थान सर्वोपरि है। गुरु वह है जो जाँच-परखकर शिष्य को शिक्षा देता है। भारत में गुरु-शिष्य संबंध सदियों पुराना है। गुरु को ईश्वर से भी बड़ा माना जाता है। गुरु अपना सारा ज्ञान शिष्य को दे देता है। गुरु का उद्देश्य होता है कि उसका शिष्य उससे अधिक विद्वान बने। गुरु के लिए शिष्य अपनी संतान से बड़ा होता है। हमारे भारत देश में कई ऐसी गुरु-शिष्यों की अनोखी जोड़ियाँ रही हैं, जैसे रानीलक्ष्मीबाई और तांत्या, चंद्रगुप्त मौर्य और चाणक्य आदि। कई शिष्यों ने भी अपने गुरु का मान रखकर गुरुदक्षिणा में अपना सर्वस्व दे दिया इनमें 'एकलव्य' का नाम अमर है, जिसने गुरु द्रोण के कहने पर अपना अँगूठा ही दे दिया।

- हमारे गुरुओं में सर्वोपरि स्थान किसका है ?
- गुरु को किससे बड़ा माना जाता है ?
- चंद्रगुप्त मौर्य के गुरु का नाम बताइए।
- शिष्यों में किसका नाम अमर है ?
- एकलव्य ने गुरुदक्षिणा में क्या दिया ?

FyBA: Hindi Paper-I

Semester I 23/11/2017

Q.P. Code :22745

[समय: ३ घंटे]

[कुलअंक:१००]

Please check whether you have got the right question paper.

प्र.१ निम्नलिखित अवतरणों की संदर्भ सहित व्याख्या कीजिए -

२४

- 1) यह कितना सच है किसी भी प्रकार के दर्द, कष्ट के लिए ही रोना जरूरी होता है, धुँध आना नहीं - परंतु मनुष्य किसी के सामने होने पर ही रोता है। हाँ अपने से वह प्रलाप अवश्य कर सकता है। रोने से मनुष्य को शांति मिलती है परंतु प्रलाप से व्यक्ति में प्रतिशोध ही जागता है।

अथवा

'निकम्मा बैठने को तो मैं नहीं कहती, पर सेहत गँवाकर रूपया जमा करने की सलाह भी नहीं दे सकती।'

- 2) जो भी दुखिया आया, अपनी विपदा बताई, उसे देवता सा दे दिया और वसूलने के समय जब वह आँखों से आँसू लाकर गिड़गिड़ाया तो देवता की ही तरह पसीज गये।

अथवा

राजा को प्रजा से धन वसूल करने की विद्या आनी चाहिए। प्रजा से प्रसन्नतापूर्वक धन खींच लेना, राजा का आवश्यक गुण है। उसे बिना नशतर लगाए खून निकालना आना चाहिए। मुझमें यह गुण है, इसलिए मैं ही राजगद्दी का अधिकारी हूँ।

प्र.2 निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर लिखिए

३०

- 1) 'परदा' कहानी के शीर्षक पर प्रकाश डालिए।

अथवा

खारू बंजारे ने भेड़िया के झुंड का मुकाबला किस प्रकार किया? वर्णन कीजिए।

- 2) 'महाभारत की एक सांझ' के आधार पर दुर्योधन और युधिष्ठिर के बीच हुए संवाद को अपने शब्दों में लिखिए।

अथवा

'सरहद के उस पार' के आधार पर 'नेपाल राज्य' का चित्रण प्रस्तुत कीजिए।

प्र.3 निम्नलिखित प्रश्नों में से किसी एक का उत्तर लिखिए -

१५

- 1) राधेलाल का चरित्र - चित्रण कीजिए ।
- 2) शंकर नौकरी छोड़कर अपने देश क्यों जाना चाहता है? नजर नसाय गई मालिक के आधार पर समझाइए ।

प्र.4 टिप्पणियाँ लिखिए -

१६

- 1) 'टैपचू' कहानी का टैपचू ।

अथवा

'काला शुक्रवार' कहानी का मूलभाव ।

- 2) लेखक की भिवंडी यात्रा ।

अथवा

भाषा के सम्बन्ध में लेखक के विचार ।

प्र.5 निम्नलिखित प्रश्नों के एक वाक्य में उत्तर लिखिए -

१७

1. रामभरोसे ने भोज में राधेलाल को कौन सा काम सौंपा ?
2. चौधरी पीर बखश के दादा चुंगी के महकमें में क्या थे ?
3. बाकर डाची कितने रुपये में खरीदता है ?
4. 'भेड़िये' कहानी के लेखक का नाम बताइए ?
5. कुलदीप किससे प्रेम करता था ?
6. मुंबई शहर में कुल कितने बम विस्फोट हुए थे ?
7. टैपचू कहानी में किस नदी का जिक्र हुआ है ?
8. 'प्रतिशोध' किस पहाड़ी गाँव की कहानी है ?
9. कितने रुपए के लिए शंकर की नजर नसाय गई ?
10. मंत्री की सलाह से राजा ने किस बेटे का राज्याभिषेक किया ?
11. दुर्योधन को सदैव किस बात का दुख रहेगा ?
12. 'सरहद के उस पार' के लेखक का नाम बताइए ।
13. गोविंद निहलानी की तमस फिल्म में लेखक ने कौन सी भूमिका निभाई थी ?
14. 'भाषा बहता नीर' किस विधा की रचना है ?
15. सरयू भैया को कितनी बेटियाँ थी ?

FyBA : English Paper-I
Semester I 23/11/2017

Q. P. Code: 25251

Duration: 3 Hours

Marks: 100

NB: All questions carry equal marks

Figures to the right indicate full marks

Answers should be relevant to the questions asked

PRESCRIBED TEXT

1) Terms & Concepts

2) Short Stories:-

O'Henry	:	"The Last Leaf"
H.H.Munro	:	"The Open Window"
Oscar Wilde	:	"The Nightingale and the Rose"
Edgar Allan Poe	:	"The Tell-Tale Heart"
Katherine Mansfield	:	"The Doll's House"
Kate Chopin	:	"The Story of an Hour"

3) Novels:-

Jane Austen: *Pride and Prejudice*

OR

Robert Louis Stevenson : *Dr. Jekyll and Mr. Hyde*

Q.1) Write short notes on any four:

20

- Character
- Point of View
- Bildungsroman
- Gothic Novel
- Epistolary Novel
- Psychological Novel

Q.2 a) Explore the themes of love, hope and friendship in O'Henry's "The Last Leaf".

20

OR

b) How is class conflict depicted in Katherine Mansfield's "The Doll's House"?

Q.3 a) Build a character sketch of Elizabeth Bennet and Jane Bennet from the novel, *Pride and Prejudice* by Jane Austen.

20

OR

b) Discuss the central idea of the novel *Pride and Prejudice*.

OR

Q.3 a) Explore the progression of Jekyll and his fall in Robert Louis Stevenson's *Dr. Jekyll and Mr. Hyde*.

OR

b) Evaluate the importance of setting in the novel *Dr. Jekyll and Mr. Hyde*.

Q.4) Write short notes on any two:

- a) Importance of window in "The Open Window"
- b) Theme of love in "The Nightingale and the Rose"
- c) Gothic elements in "The Tell-Tale Heart"
- d) Louise Mallard in "The Story of an Hour"

20

Q.5) Write short notes on any two:

- a) Class reputation in *Pride and Prejudice*
- b) Mr. Bennet
- c) Marriage in *Pride and Prejudice*
- d) Setting of the novel *Pride and Prejudice*

20

OR

Q.5) Write short notes on any two:

- a) Good and Evil in *Dr. Jekyll and Mr. Hyde*
- b) Symbolic significance of Jekyll's house and laboratory
- c) Gabriel Utterson
- d) *Dr. Jekyll and Mr. Hyde* as a mystery story

Q.P. Code : 00395

[Time: Three Hours]

[Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. All questions are compulsory.
 2. Figures to the right indicate maximum marks for each question.
 3. Answers to the questions are to be written in full on the booklets provided.

Q.I A) i) Fill in the blanks with suitable articles:

A train approaches _____ tunnel. Inside _____ tunnel is _____ cat. When _____ train whistles, _____ cat runs. (05)

ii) Fill in the blanks with suitable conjunctions:

Electronic chips are fast _____ volatile. Magnetic tapes _____ hard disks are slower _____ have the advantage of being non-volatile. They help us to store software _____ documents, _____ to conserve power. (05)

Q.I B) Do as Directed:

1. He gave us complicated directions. It misled us. (Change into a Simple sentence) (10)
2. His audience enjoyed his wit. His victims smarted at the satire. (Change into a Compound sentence)
3. The captain _____ the news when he heard a loud scream. (Use the correct form of the verb 'to announce')
4. We _____ the assignments by tomorrow morning. (Use the correct form of the verb 'to finish')
5. It has been raining since afternoon, _____. (Add question tag)
6. You didn't take the keys, _____. (Add question tag)
7. Most of the land is owned by him. (Change the voice)
8. I did not complete my homework. (Change the voice)
9. "We are moving to Delhi," Rahul said to Raj. (Change into indirect speech)
- 10 Simple said, "I have been on my feet all day long". (Change into indirect speech)

Q.II Read the passage and answer the question that follow:

A study has revealed that, despite being fierce competitors, three carnivores in wildlife reserves of the Western Ghats have developed "smart" adaptations to coexist. Such adaption will help save the three carnivores --- the tiger, the leopard and dhole, the Asian wild dog. The study conducted by the Wildlife Conservation Society (WCS) shows that the three carnivores, which are in direct competition with each other, are living side by side with "surprisingly" little conflict.

Researchers said that usually big cats and wild canines live in different locations to avoid each other. Yet, in four relatively small reserves in the wildlife-rich Western Ghats region, WCS researchers have found that they are coexisting, despite competing for much of the same prey, including sambar deer, chital and pigs. The researchers used dozens of non-invasive camera traps for sampling the entire population rather than tracking a handful of individuals, and recorded some 2,500 images of the three predators in action. They found that in reserves with an abundance of prey, dholes, which are active during the day, did not come in much contact with the more nocturnal tigers and leopards. But in the Bhadra Reserve where prey was scarcer, their active times overlapped, yet dholes still managed to avoid the big cats, while in Nagarahole, a park teeming with all three carnivores and their prey, leopards avoided tigers.

Q.P. Code : 00395

According to the study these carnivores have developed smart adaptations to coexist, even while they exploit the same prey base. However, these mechanisms vary depending on density of prey resources and possible other habitat features. Both tigers and dholes are classified as "endangered" by the International Union for Conservation of Nature (IUCN) while leopards are considered as "vulnerable". "We were surprised to see how each species has remarkably different adaptations to prey on different prey sizes, use different habitat types and be active at different times. Because of the small and isolated nature of these high prey densities in these reserves, such adaptations are helpful for conservationists trying to save all three," says Ullas Karanth, WCS Director for Science in Asia and lead author of the study.

Researchers say that understanding these separate yet overlapping species' needs is critical to managing predators and prey in small reserves, which is increasingly the scenario of the future. The authors say that by managing populations of flagship predators like tigers carefully, overall biodiversity can also be conserved.

1. Who has conducted the study mentioned in the passage? Which region does the study focus on? (01)
2. Name the animals referred to as "big cats" and "wild canines". (01)
3. Name the two wildlife reserves mentioned in the passage. (02)
4. How did the researchers track the carnivores? What did the researchers observe? (03)
5. How did such a study help us in the future? (02)
6. Does the study reveal an unexpected conclusion? Quote the phrase/sentence from the passage that gives you the answer. (02)
7. Write antonyms of the following words: (03)
 - a) prey
 - b) conserve
 - c) different
8. Find words in the passage that mean the following: (04)
 - a) Process by which a species becomes better suited to the environment
 - b) at risk of extinction
 - c) Variety of plant and animal life in a particular habitat
 - d) Active at night

Q.III Answer **any two** of the following:

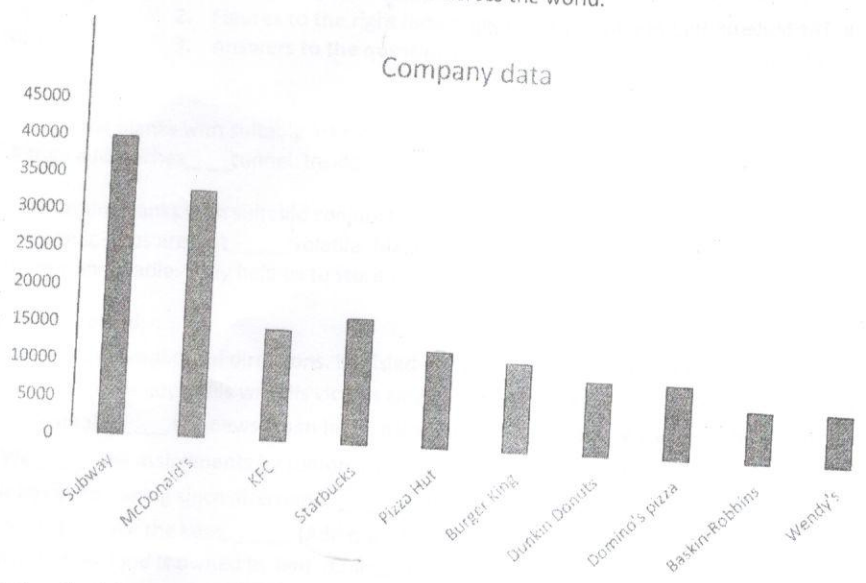
- A. You wish to apply to a foreign university for post graduate program in Creative Writing. Write out your Statement of Purpose. (20)
- B. An NGO is looking for young college-going volunteers to support their assistance to children of slum-dwellers. Write a letter applying for the position.
- C. You wish to enquire about discrepancies in recent election in your city. Draft an application under the Right to Information Act for the same.

Q.P. Code : 00395

Q.IV A] Analyse the following graph in 150 words:

(10)

Number of global fast food outlets per brand across the world.
Many Happy Meals

B] Analyse the following table of diseases affecting various age groups in 150 words.

(10)

Disease Category	1 year or younger	2-5 years	6-10 years	11-15 years	16 years or older	Total Number of Occurrences
Skin	126	107	31	9	0	273
Kidney/Liver/Urinary	49	78	34	12	0	173
Orthopedic (bones)	8	19	38	25	0	90
Neurology	18	27	18	21	0	84
Reproductive (Female)	27	41	10	2	0	80
Ear	30	18	7	7	0	62
Cancer	7	10	26	16	0	59
Cardiovascular	8	9	22	19	0	58
Endocrine (Hormone)	5	20	17	7	0	49
Ophthalmology	13	5	11	7	0	36
Gastroenterology	8	8	7	7	0	30

Q.P. Code : 00395

Q.V Attempt **any one** of the following essays: (250-350 words)

(20)

- i) Plastics and the Environment
- ii) Importance of Exercise for a Healthy Life
- iii) The State of Higher Education in India

F.Y. B.A Semester-I
Economics - Paper I
24/11/2017

Q. P. Code: 24678

Time: 3 Hours

Total Marks: 100

- N.B. : (1) All questions are compulsory.
(2) Each question carries equal (20) marks.
(3) Draw neat diagrams and give examples wherever necessary.
(4) Use of simple calculator is allowed.

Q1. Attempt ANY TWO of the following: (20)

- In view of marginal benefit, comment on the pricing of water and diamond.
- 'People respond to incentives'- Discuss.
- Explain the role of government in improving market outcomes.

Q2. Attempt ANY TWO of the following: (20)

- Explain Circular Flow of Income as an Economic Model.
- What is the role of assumptions in Economics?
- Consider the function: $Y = 20 + 4X$. Take 5 different values of X and find Y. Draw a graph with the help of those values.

Q3. Attempt ANY TWO of the following: (20)

- Explain the relationship between price elasticity of demand and total revenue.
- Define supply and explain law of supply with the help of supply schedule and supply curve.
- Following is the demand schedule for ice cream.

Q. P. Code: 24678

Price(RS.)	Demand units		
	Anu	Ramesh	Shreya
20	12	15	20
25	10	13	18
30	05	10	16
35	01	08	14
40	00	03	10
50	00	00	5

- i) Prepare market demand Schedule
- ii) Draw the market demand curve.

Q4. Attempt ANY TWO of the following:

(20)

- a. Explain Absolute Cost Advantage principle with the help of an example.
- b. Anand is producing 6 movies or 12 music albums in a year, while Vijay is producing 3 movies and 10 music albums in a year.
 - i) Graph their Production Possibility Frontiers.
 - ii) Who is having Comparative advantage? In which genres should each of them specialize?
- c. What are the benefits of free trade?

Q5. Attempt ANY TWO of the following:

(20)

- a. Explain the nature of trade-off between inflation and unemployment.
- b. Micro and Macro Economics.
- c. Define market equilibrium. Explain changes in market equilibrium caused by changes in the demand and supply forces with the help of diagrams.
- d. Explain the opportunity cost concept.

F. Y. B. A : Semester - I

ATKT

Philosophy : Paper - I

24/11/2017

Q.P. Code : 00343

[Time: Three Hours]

[Marks:100]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. All questions are compulsory.
 2. All questions carry equal marks.

- Q.1 Attempt any two of the following:-
- (a) Define Philosophy and bring out its nature and scope. (10)
 - (b) Distinguish between statements of facts and judgment of values. (10)
 - (c) Comment on ethical relativism as a philosophical theory. (10)
- Q.2 Attempt any two of the following:-
- (a) Explain in detail the concept of Niskarmakarma yoga. (10)
 - (b) Bring out the concept of 'Rta' and 'Rna' in Indian Philosophy. (10)
 - (c) How is the concept of sthithaprajna discussed in Bhagvad Gita? Explain (10)
- Q.3 Attempt any two of the following:-
- (a) 'Virtue is knowledge' - Discuss this statement with respect to Socratic Ethics. (10)
 - (b) How are virtues classified? Write in brief on wisdom and courage. (10)
 - (c) Discuss Aristotle's idea of ethics of character. (10)
- Q.4 Attempt any two of the following:-
- (a) Explain determinism as a theory of freedom? What are the various types of determinism? (10)
 - (b) Give a critical appraisal of indeterminism as a theory of freedom. (10)
 - (c) State the various arguments in support of self-determinism. (10)
- Q.5 Write notes on any two of the following:
- a) Intrinsic and Extrinsic values (10)
 - b) Purusharthas (10)
 - c) Temperance and justice (10)
 - d) Freewill (10)

F.Y.B.A Semester I

Sociology - Paper - I

27/11/2017

QP Code : 21042

(3 Hours)

[Total Marks : 100

- N.B. :** (1) All the questions are **compulsory**.
(2) Figures to the right indicate marks assigned to each sub-questions.

1. Attempt **any two** of the following :-
- (a) Discuss the concept and significance of sociological imagination. 10
 - (b) Write a detailed note on the functionalist and critical perspectives. 10
 - (c) Examine some of the careers options in sociology. 10
2. Attempt **any two** of the following :-
- (a) Discuss the concept of political revolution. 10
 - (b) What kind of transition and problems are observed in family in recent times? 10
 - (c) Write an essay on church, sect and cult as types of religious organisation. 10
3. Attempt **any two** of the following :-
- (a) Bring out the role of material culture and non -material culture as components of culture. 10
 - (b) Discuss cultural relativity with suitable examples. 10
 - (c) Discuss in detail the concept of ethnocentrism. 10
4. Attempt **any two** of the following :-
- (a) What is media? Explain the social dimensions of media. 10
 - (b) Explain the role of media in politics. 10
 - (c) Examine the role of social networking in present society. 10
5. Attempt **any two** short notes :
- (a) Conflict perspectives. 10
 - (b) Family 10
 - (c) Cultural universals 10
 - (d) Media and elections 10

C624DB4C01F29DB656CD4E6D6191B88E

20/11/2017

Q. P. Code:-24691

NB: (1) All questions are compulsory

Total marks: 75

(2) Figures to the right indicate full marks

Time: 2 ½ hours

1(A) Choose the correct alternative (any 8)

(08)

1. The Indian languages belong to --- language families.
(3, 2, 4)
2. Scheduled castes are not found in -----.
(Punjab, Mizoram, Uttar Pradesh)
3. The Indian Constitution makes provision for positive discrimination via Art ----- .
(15, 14, 17)
4. One of the characteristics of urban centres is all places with a population of at least --
----- . (2000, 5000, 4000)
5. Gender is a ----- concept. (Sociological, Economic, Biological)
6. Mongoloids, Negritos and Austroloids are examples of Indian ---- groups.
(Rural, Tribal, Linguistic)
7. There are ----- schedules in the Indian Constitution.
(12, 13, 14)
8. India is a ----- of states.
(Union, Federation, Confederation)
9. India has a ----- Party System.
(Multi, Dual, Single)
10. The 73rd amendment to the Indian Constitution regarding Panchayati Raj was passed
in -----.
(1990, 1991, 1992)

(B) State whether the following statements are true or false. (Any 7)

(07)

1. English is the secondary official language of the Indian Union.
2. A Secular State is that in which religions are treated unequally.
3. Sikhism is a monotheistic religion.
4. The sex ratio in India has always remained unfavourable to women.
5. Each tribal group of India has a language of its own.
6. Children's education is every parent's Fundamental Duty according to Indian Constitution.
7. Caste is an endogamous group in the Indian society.
8. The Indian Constitution is a completely original work of the Constituent Assembly.
9. There are 10 Fundamental Duties enshrined in the Indian Constitution.
10. The Shiromani Akali Dal and the Asom Gan Parishad are examples of regional parties in India.

Q. P. Code:-24691

2 a. Clarify the term violence against women and comment on the various manifestations of violence against them in contemporary India. (15)

OR

2 b. Explain the manifold problems faced by the disabled in the country.

3 a. Examine the various causes of regionalism in India with suitable examples. (15)

OR

3 b. Explain the term Caste. What are the inequalities caused by the Caste system in India?

4 a. Examine the importance of the Fundamental Duties in the Indian Constitution. (15)

OR

4 b. Explain the following features of the Constitution
a. Fundamental Rights
b. Federal System
c. Independence of the Judiciary

5. a Explain the various socio-economic and cultural obstacles in the effective participation of women in Indian politics.

OR

5. b Write short notes on **any three**. (15)

- a. Any two aspects of diversity in the Indian culture
- b. The rural urban divide in India
- c. Shortcomings of the party system in India.
- d. Major features of the 74th amendment
- e. Representation of women by the Indian media